

סיכום לפרק "החולץ ליבמתו"

נושא אחר שנבע מתוך כירור-הלכה זה, ונושאים קרובים לו, היא הגדרת הממזרות. ואם כי רבו הדעות בענין זה, הרי נקבע הלכה למעשה כי ממזר הוא ילד הנולד מאיסור ערוה שעונשו כרת (חוץ מנידה).

כן נתבררו בפרק זה השאלות הקשורות ברכוש היבמה והמת. כל עוד שהאשה היא "שומרת יבם", הרי נכסיה (נכסי מלוג) שייכים לה, והיא יכולה לעשות בהם כרצונה. אם מתה במשך הזמן — כתובתה ליורשי הבעל, ושאר נכסיה — ליורשיה. אולם לאחר הייבום נחשבת היבמה כאשת איש לענין שליטתה בנכסים, והיבם דינו כבעל — מלבד זאת שאינו צריך לתת לה כתובה מנכסיו אלא מנכסי האח שמת. ולמעשה עומד היבם במקום אחיו, בין לענין כתובת האשה ובין לענין זכות הירושה, שכן הוא יורש את חלקו של האח שמת.

מתוך הדיון בשאלת החולץ ליבמתו, או הכונס אותה, ונמצאת מעוברת מבעלה המת, הגיעו לסיכום הלכתי קודם כל בענין תוקפה של חליצה זו, שלהלכה הולכים אחרי גמרא של דברים, ואם מתברר בסופו של דבר שהיבמה היתה טעונה באמת חליצה או ייבום — הרי אלו תופסים, למרות שלא היו ראויים לכך בשעתם. אולם מכאן באים לסיכומי הלכה בענין הזהירות שיש לנהוג בנישואין מכל סוג, ובקשר לכך תיקנו חכמים שיהיה פסק זמן של שלשה חדשים בין פקיעת נישואין קודמים (על ידי גט או מיתה) ובין תחילת נישואין חדשים, וזאת כדי לשמור על ייחוסו של עם ישראל, ולהימנע ממספר גדול של ספקות וחששות בנושאים אחרים (נישואין עם קרובות, חלוקת ירושה ועוד). וכשם שתיקנו הפרשה לגבי נשואה כך גם תיקנו כיוצא בכך דיני הפרשה לגבי מי שרוצה לשאת מעוברת ומיניקת חברו — משום תקנת הוולד.